

ÇİZGİMİZ

“15 TEMMUZ”



 izgimiz

“15 TEMMUZ”

SERGİSİ

15-31 Temmuz 2022

Küratör: Ahmet Altay

Zeytinburnu Kültür ve Sanat Merkezi Yayınları

Katalog No: 51

Koordinatör

Sertaç Güleç
Nurullah Yıldız

Küratör

Ahmet Altay

Editör

Ahmet Kara

Grafik Tasarım

A-Z Kültür Sanat Ajansı

ISBN

978-605-7664-88-4

Bu katalog Temmuz 2022 tarihinde  izgimiz “15 Temmuz” Sergisi için İstanbul’da basılmıştır.

Eserin yayın hakları Zeytinburnu Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler M d rl  ’ne aittir. Yayının hiçbir kısmı, yazılı izin olmadan, tamamen, kısmen veya değiştirilerek yayınlanamaz, iktibas edilemez, fotokopi dahil her ne şekilde olursa olsun, elektronik veya mekanik yollarla kopya edilemez, bilgi olarak depolanamaz ve çoğaltılamaz.



Sunu 

Değerli sanatseverler,

Birlik ve b t nl   m z, istikrarımız hedef alındı 15 Temmuz gecesi. Silahların gölgesine sığınan  er odakları, karşılarında önce Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ı ve sonra yüce Türk milletinin  elik iradesini buldular. Millet iradesinin tecellisi olan yönetimi devirmeye çalışan ve sayet odaklarını yine milletin demir pençesi durdurmu , “Türkiye A kı” ecdad yadigarı vatan toprağına namahrem eli de dirmemi ti.

Her yıl 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma etkinlikleri kapsamında millet uğruna, bayrak uğruna, vatan uğruna, birlik ve beraberlik uğruna mücadele verenleri hatırlamak vefa ve namus borcumuzdur. 100. yılına doğru yol alan ülkemizi gençlere ve gelecek kuşaklara emanet ederken bizi biz yapan değerlerimizi sanatın bütün formlarında güçlü bir şekilde vurgulamak, böylece kalıcı hale getirmek en temel sorumlulu umuzdur.

Zeytinburnu Belediyesi olarak her yıl olduğu gibi bu yıl da çeşitli etkinliklerle bu sorumluluğu taşıma gayreti içerisinde olduk. “ izgimiz 15 Temmuz” ismiyle hazırladığımız sergiye, Hasan Aycın, Erhan Yalvaç, Ahmet Kesgin, Demirhan Kadioğlu, Ahmet Altay, Abdülbaki Kömür, Esile Altunışık, Hayati Soy ren, Kurtuluş Ayyıldız, Mehmet Keskinkılıç, Melike Sümeyye Aysal, Halime Aydın, Meryem Sena Burhan, Gülsüm Neva Ba pınar, Murat Yılmaz, Necmettin Asma, Necmettin  anak,  ahin G ne , Turan Dertli kalemleriyle destek verdiler.

Bu vesileyle, sergimize eserleriyle katkı veren sanatçılarımıza ve sergide emeği geçen arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Zeytinburnu 15 Temmuz Meydanı’nda izlenebilecek sergide buluşmak ümidiyle...

Ömer Arısoy
Belediye Başkanı

Çizgimiz “15 Temmuz”

15 Temmuz 2016’daki hain darbe girişiminin ve bu hain kalkışmaya karşı duran koca yürekli insanların kahramanlıklarının unutulmaması ve unutturulmaması için her türlü girişim ve çabayı kıymetli buluyorum. Dünya tarihinde eşi benzeri olmayan bu kahramanlığın ve vatanseverliğin “çizgi dili” ile anlatılması da ayrıca kıymetli. İnce fikirle bezenmiş bir çizginin sayfalar dolusu metine eşdeğer olduğu herkesin malumu...

Sergi ve albümde çok kıymetli 19 çizirin 50’ye yakın eseri bulunmakta. Aradan geçen 6 seneye rağmen zaman aşımına uğramaksızın “15 Temmuz” ile ilgili duruşları, tutumları “yerli ve milli” olan “yüreği vatan sevgisi dolu” her bir çizere katkılarından ötürü ayrıca şükranlarımı sunuyorum.

Bu cennet vatan için şehit olan her bir insanımızı saygı, minnet, hürmet ve duayla yad ediyorum...

Ahmet Altay

Karikatürist

Dünya Çizerler Birliği Bşk.

Çizgimiz Neden 15 Temmuz?

Karikatür hakkında konuşmak, “kendinde sanat olma hakkı”nın baştan teslim edilmesini gerektirse de yine de bu tür özelinde sanatın ne olduğunu soruşturma ihtiyacını ortadan kaldırmamaktadır.

Ancak, sanatın son tahlilde sanatçının zihninde başlayıp, seyredenin / okuyanın / dinleyenin zihninde sürmesi ve/ya da tamamlanması, sanatın ne’liğine dair soruların da söz konusu psikolojik süreçte massedilmesini beraberinde getirmektedir.

Bu husus, karikatür özelinde sanatın “klasik” devrini paranteze alıp, salt modern devrini esas aldığımızda daha da belirgin hâle gelmektedir.

Nitekim, klasik devirdeki ilk karikatürlerin çoğu portre çizimine dayalıdır. “Portre karikatürünün bulunuşunun koşulu, benzerlik ile eşdeğerlilik arasında ayırım yapılmasıdır. On yedinci yüzyılın ünlü sanat kuramcısı Filippo Baldinucci’nin karikatür imgesini nasıl tanımladığına kulak verelim. Baldinucci, 1681 yılında çıkan *Sanat Söz-lüğü*’nde şöyle demektedir: “Ressamların ve heykeltıraşların bu imgeden anladıkları, bir portre yapma yöntemidir; bu yöntemi uygulayan sanatçılar, oluşturulan bütünün resmedilen kişiye olabildiğince benzemesini amaçlar; ancak bu arada şakadan hoşlandıklarından ya da kimi zaman alay etmek için, resmettikleri çizgilerdeki aksaklıkları aşırı büyütüp vurgularlar; böylece portre, ayrıntılarda yapılan değişikliklere karşın, sonunda yine bir bütün olarak modele benzer.” O zamanlar Baldinucci’nin hedeflediği herhalde büyük heykeltıraş Bernini’nin çizdiği karikatürlerdi; Bernini, bu fizyonomik Reductio ad absurdum tekniğine yetkin düzeyde egemendi. Fakat başkalık içerisinde gerçekleştirilen bu benzerliğe ilişkin olarak verilegelen en ünlü örnek, Philipon’un La Porié’, yani armududur; bu karikatürde Daumier’nin de çalıştığı mizah dergilerinin redaktörü olan Philippon, Kral Louis’nin biraz hantala kaçan yüz çizgilerini bir armuda dönüştürmüştür. (...) Karikatür, konu edilen fizyominin bir yorumunu içerir; bir daha asla unutulmayan bu yorumu, talihsiz kurbanı artık yaşamının sonuna değin, lanetlenmişçesine yüzünde taşır.” (E. H. Gombrich, *Sanat ve Yanılsama-Resim Yoluyla Betimlemenin Psiko-lojisi*, Türkçesi: Ahmet Cemal, Remzi Kitabevi, İstanbul-1992)

Oysaki, günümüzde karikatür sanatı, tıpkı mimarideki giydirmenin ilgili yapının konstrüksiyon ve düzenleme etkinliğini geri plana iterek, asıl sanatsal giydirmedeki zarafeti görmeyi ve bundan zevk almayı öne çıkarmasındaki gibi, bir mesaj etrafında duygudaşlık ve müşterek anlam oluşturma esasında kendi figürünü ve hattını / çizgiselliğini aşan bir yönelime, anlam ve anlamlandırmaya yaslanmaktadır.

Bunun en yakın delili ise, karikatürist Ahmet Altay’ın “Çizgimiz 15 Temmuz” isimli -katalogunu elinizde tuttu-ğunuz- sergisidir.

Sergiye ev sahipliği yapan Zeytinburnu Belediye Başkanı Ömer Arısoy’un, sunuş yazısında isimlerini zikrettiği 19 çizerden seçilmiş 48 eserden oluşan bu sergi, gerek “Çizgimiz” teması, gerekse nitelendiği 15 Temmuz tarihli başarısız askeri darbeyle, buna karşı ortak bir tutumu, duruşu, tavrı ve anlam bütünlüğünü kendi bünyesinde toplamaktadır.

Bu manada, tek başına “Çizgimiz” ifadesi bile yukarıda zikrettiğimiz kendisini aşma ifadesinin somut bir karşılığını oluşturmaktadır.

Zira, çizginin aslı noktadır. Âlemlerin varlığını ve sonsuzluğunu göstermesi bakımından noktanın metafiziğini tüketmek ise neredeyse imkansızdır.

Bu nedenle sahili olmayan umman hükmündeki bu metafizikte kaybolmamak için, salt birbirlerine eklenen noktalar bütünü olarak çizginin dilimizdeki anlamlarını kuşatmak istediğimizde bile o tehlikeden asla kurtulmuş olamayız.

Örneğin, *Çağbayır Sözlüğü*’nde çizgi kelimesi şöyle açıklanır:

“1. Yalnızca uzunluğu ölçülebilen ve çizilerek meydana getirilmiş, kesintisiz iz, hat; 2. Nesneler veya şekiller arasını ayıran iz; 3. Yüz ve vücut kıvrımlarının her biri; 4. (mecaz) Belli başlı özellik, ana hat; 5. Bir nesnenin dışı, çevresi, biçim; 6. Bir iş yapılırken izlenen yol; metod, teknik; 7. Bir elbisenin moda-ya uygun olarak belirlenen kesimi; 8 (ağız) Biçilen ekinlerin başaklarını toplamaya yarayan büyük tırmık; 9. Haşhaş sütünü çıkarmak için kapsülü çizmekte kullanılan bıçak.”

Bunlara, çizgi kelimesiyle elde edilen çizgi hakemi; çizgi imi; çizgi resim – roman; çizgisinden sapmamak vb. terkip ve istilahları (mecazları) da eklediğimizde, çizginin Türkçe’nin anlam ve kullanım yelpazesi en geniş kelimelerinden biri olduğunu fark ederiz.

Çizgi kelimesinin Ahmet Altay’ın sergisinde kullanılmasının sanatsal tematiğine de kısaca bir göz attıktan sonra yazı başlığımızdaki “Çizgimiz” neden 15 Temmuz’dur, sorusu içinde sözümüzü toparlayalım.

Karikatür kelimesinin, iletişim ve komedi maksatlı olarak sanat dışında da yaygın olarak kullanılması nedeniyle entelektüel çevrelerce biraz kekre bulunduğu ve benimsenmediği, bunun yerine karikatürün ilk karşılığı olarak çizgi isminin tercih edildiği malumdur.

Öte yandan, çizgi sanatında şeylerin biçimlenişindeki keyfiliğin görüntüden ibaret olduğunu, ondaki bozulmuş biçimlerin ya da yanlış resimlenişin kendi içinde belli bir biçimselliği gerektirdiğini, hatta bunun sistemli bir bozulmuş biçimi olduğunu vurgulamamız gerekir. Kaldı ki, resim sanatında da “yanlış resimleme” diye tanımlayabileceğimiz bilinçli biçim bozmalar resmin doğuşundan bu yana zaman zaman denenmiş, Paul Klee, Oskar Schlemmer, Giorgio Morandi, Carlo Carra, Charles Demunth, Diego Rivera, Salvador Dali, Renè Magritte, Joan Miro, Pablo Picasso, Fernand Leger vb. modern resmin ustaları tarafından da yeni resimsel öz ve üslubun kaçınılmaz yönelişi olarak kullanılagelmıştır.

Bu sanatsal yönelimin de etkisiyle bizde çizgi sanatı, çizgisel mesaj sanatı olarak karşılık bulmuştur. İnsana ait ilk çizgilerden yola çıkılarak bir değerlendirme yapıldığında söz konusu çizgilerin bir figür, desen çizme çabasından öte bir haberleşme; bir dileği, bir durumu iletme çabası taşıdığı anlaşılmaktadır.

Elbette ki modern zamanların çizgi sanatı, haberleşme/bilişme konusunda diğer dillere düşen görevi de üstlenmek gibi bir konumda bulunmamakta, sadece çizgi diline göre daha hükümrân, daha geçerli olduğu sanılan dillerle ifade edilemeyenin ifadesini sağlamada sanatsal bir yöntem olarak geçerliliğini / gerekliliğini sürdürmektedir.

Hal böyle olunca, Ahmet Altay’ın “Çizgimiz 15 Temmuz” isimli sergisi, çizgi sanatçılarımızdan on dokuzunun ilgili eserlerini tek bir sanatsal başlık altında toplamayı sağladığı kadar, aynı zamanda 15 Temmuz direnişinin millî bir şuur haline geldiğini de teyit etmektedir.

Diğer bir söyleyişle “Çizgimiz 15 Temmuz” adlı serginin birbirini tamamlayan iki tefsirini yapmak mümkündür: İlk olarak 15 Temmuz ihaneti yerli çizgi sanatında hak ettiği karşılığı bulmuştur. İkinci olarak ise 15 Temmuz’a karşı olmak asil ve net bir tutumun adıdır!

Bu manada çizgimiz, aynı zamanda belli bir konudaki istikameti, tutumu, seçimi kısaca inanca ve hayata dair bir yönelişi de ifade etmekte olup, vatan, yurt, millet, devlet anlamında mekân duygusunu da pekiştirmektedir.

Bunu daha iyi örneklendirebilmek için 48 çizgiden kimilerini çözümlememiz mümkün iken, çözümlemediğimiz diğer eserlerin hakkını yüklenmemek için bu yola başvurmadık.

Ki, yukarıda zikrettiğimiz şekliyle, “sanatın son tahlilde sanatçının zihninde başlayıp, seyredenin / okuyanın / dinleyenin zihninde sürmesi ve/ya da tamamlanması...” şeklindeki kaydımız da bizi bu semimizde haklı kılmaktadır.

15 Temmuz esasında yakın tarih, acılı hakikat ve onurlu duruş, zaten sergideki eserlerin bizzat görülmeleriyle anlaşılacaktır.

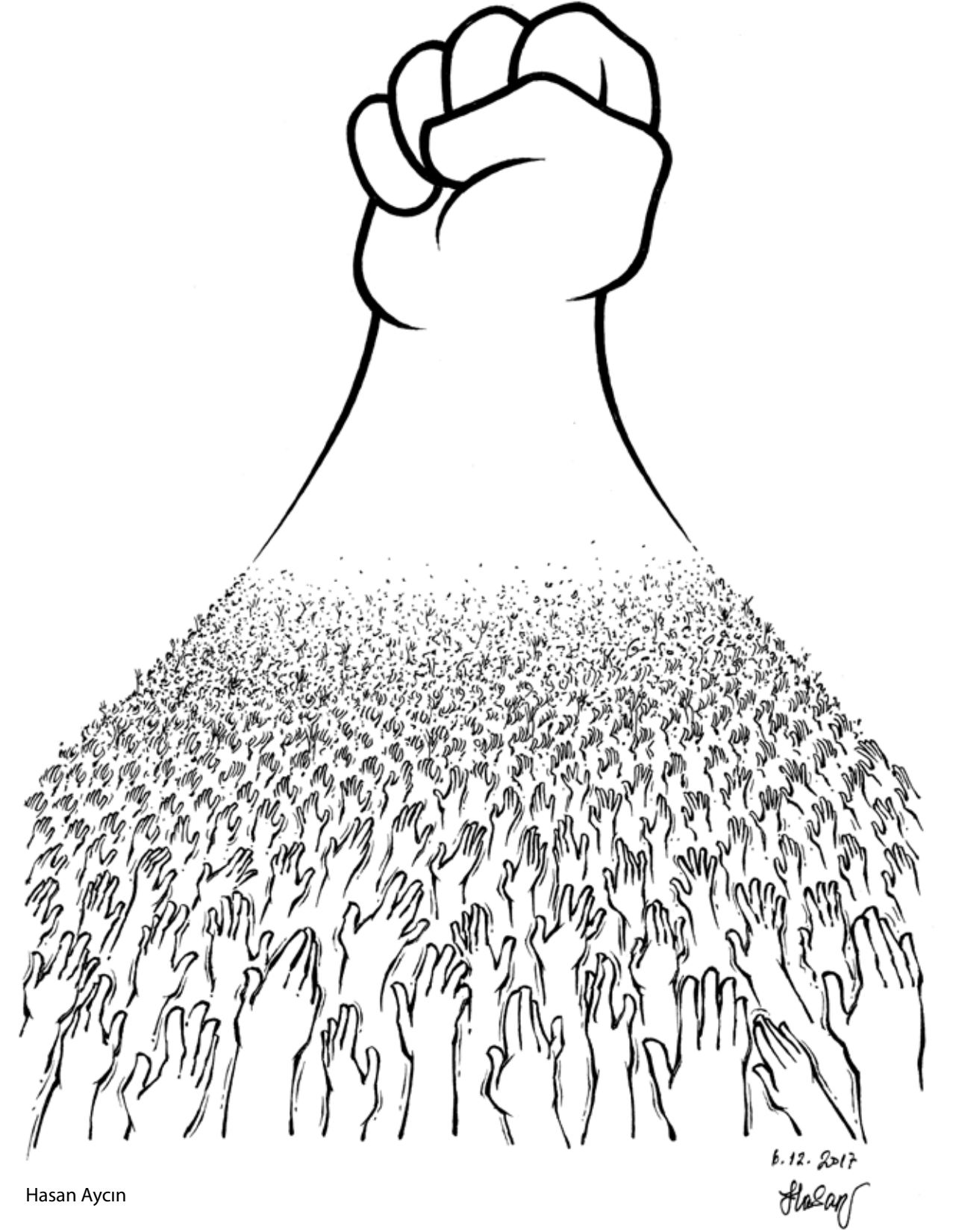
Ecce Homo ve onun eseri!

Çizgimiz 15 Temmuz’da!

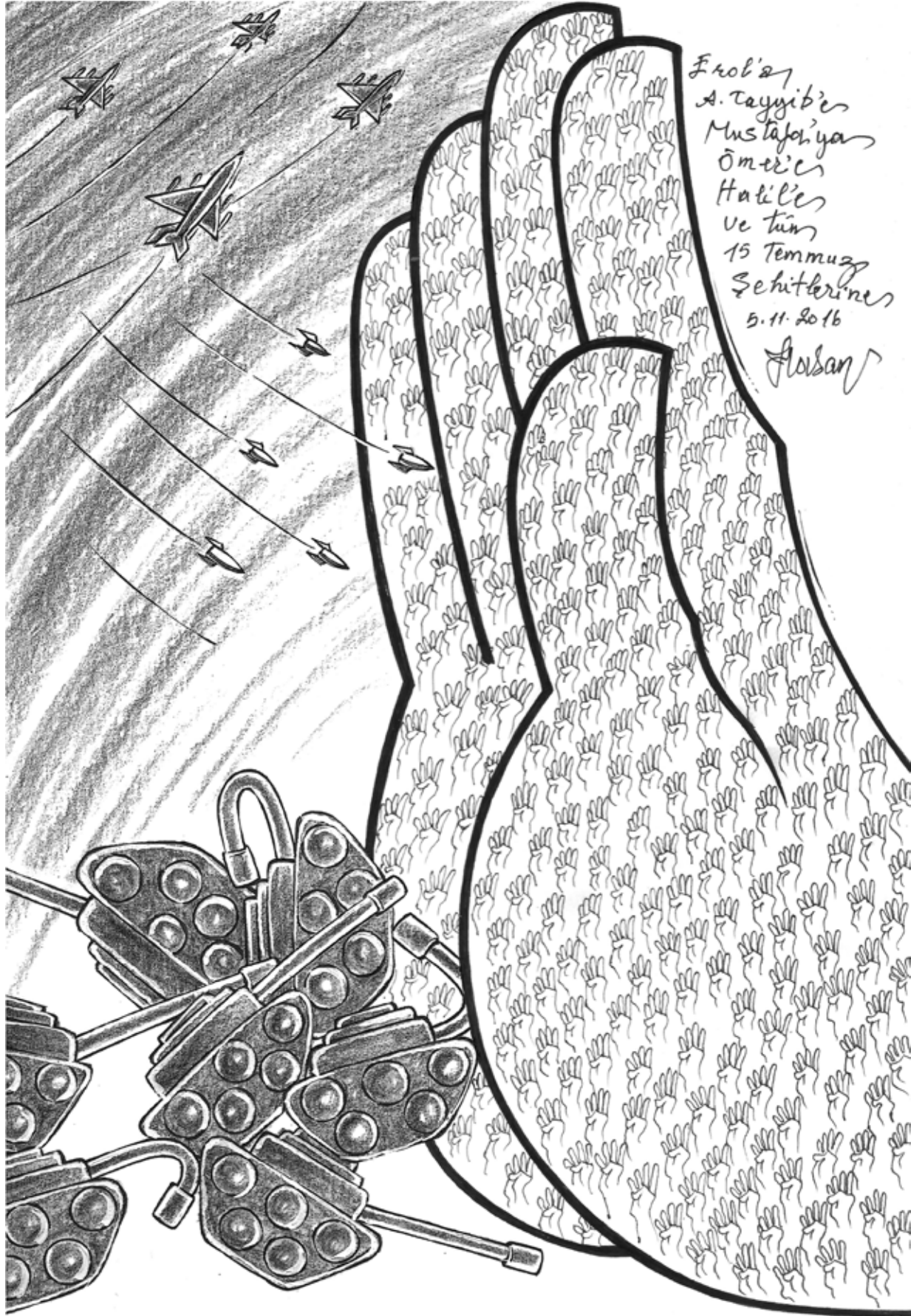
Ömer Lekesiz



Hasan Aycin



Hasan Aycin



Hasan Aycin



Erhan Yalvaç



Erhan Yalvaç

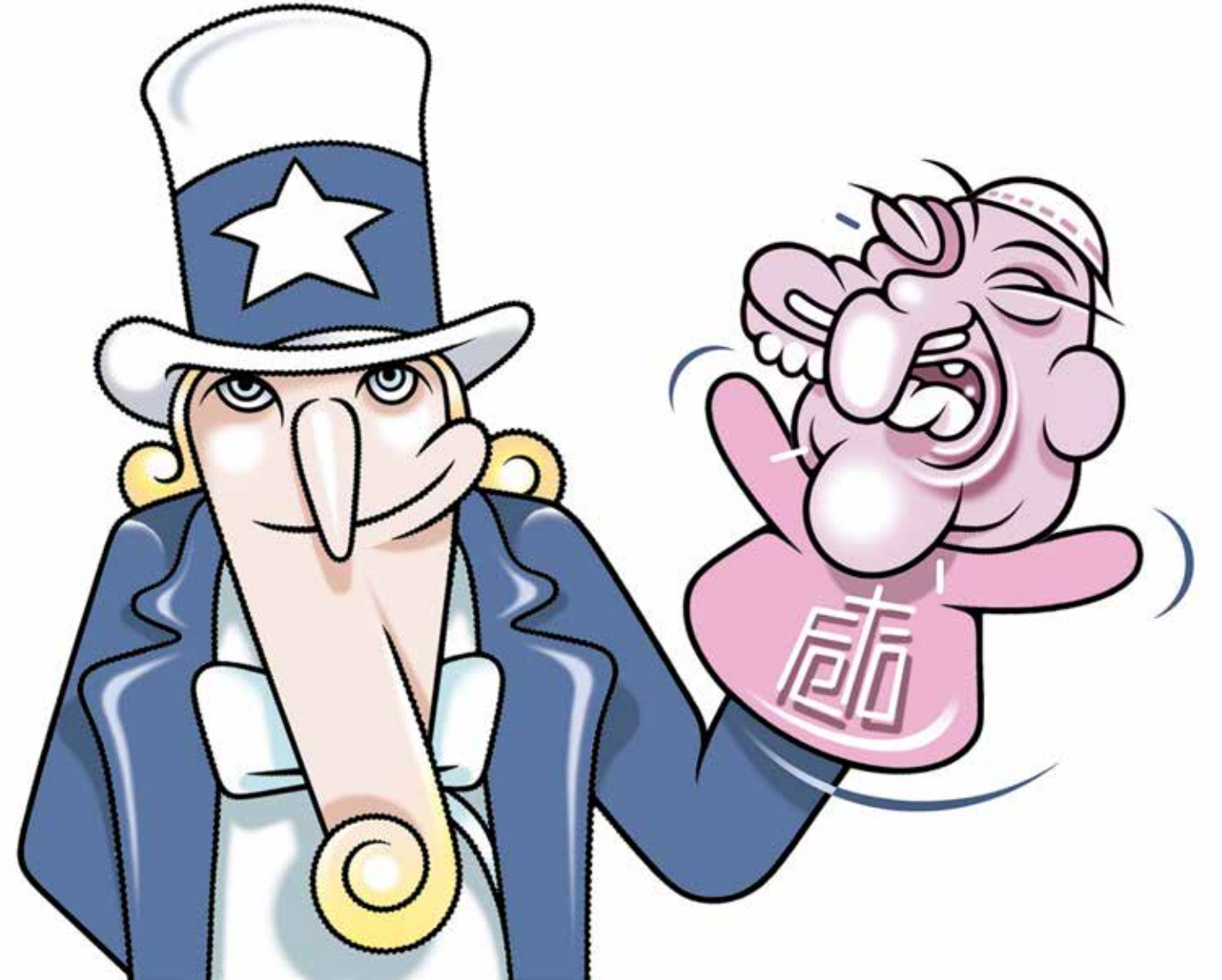


Erhan Yalvaç

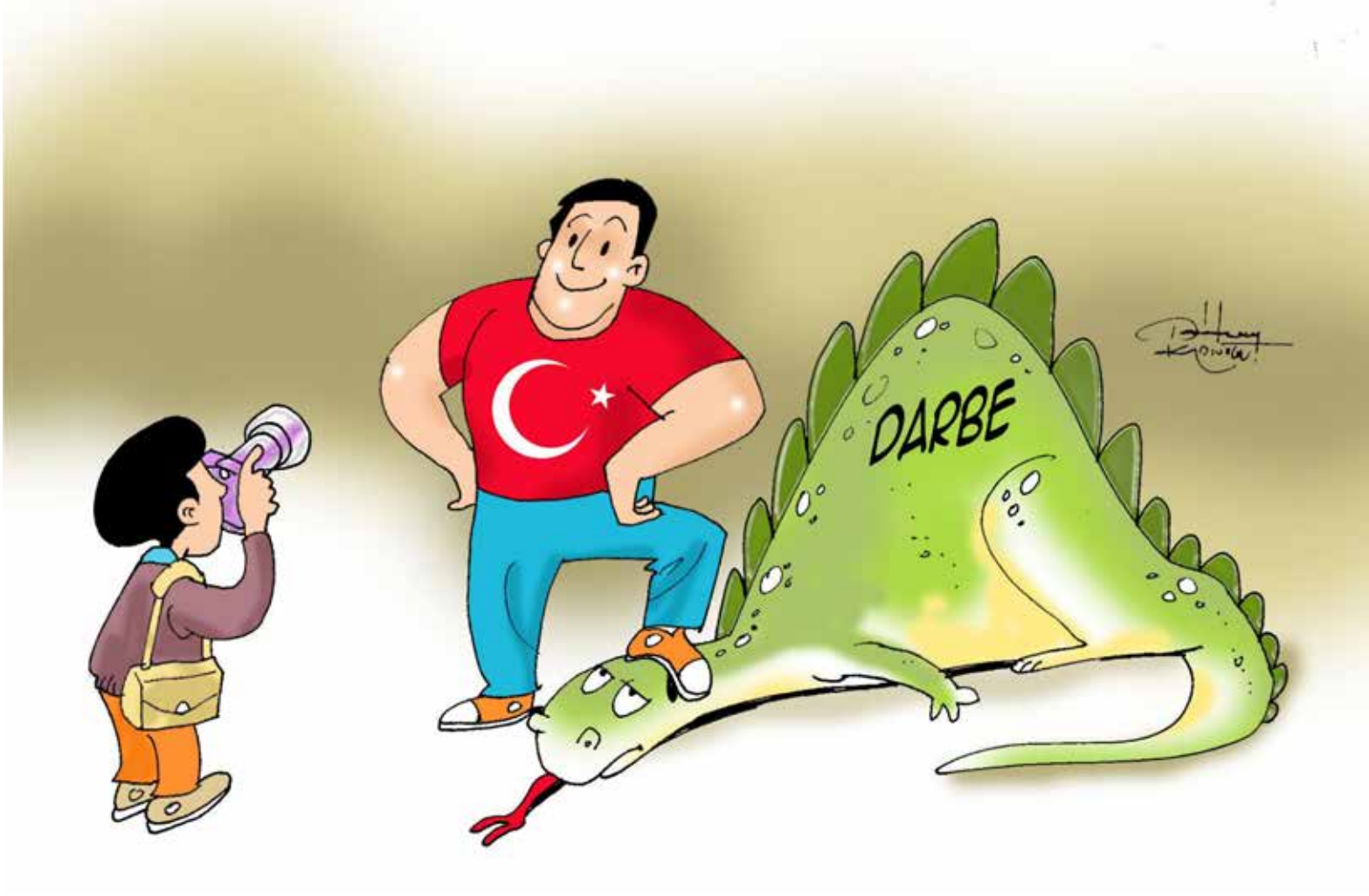
CUMHURİYETİ AYARLAMA ENSTİTÜSÜ



Ahmet Kesgin



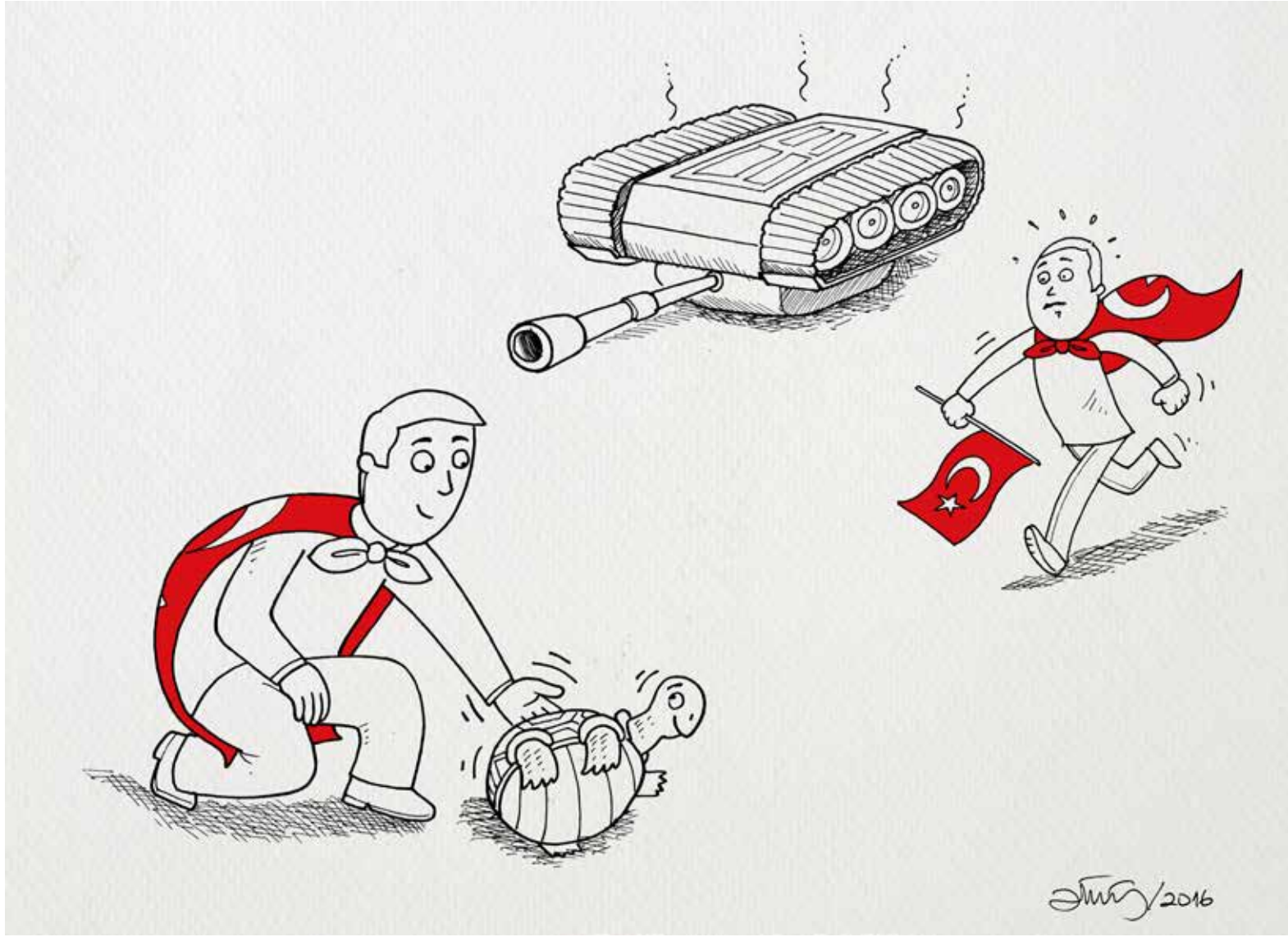
Ahmet Kesgin



Demirhan Kadioğlu



Demirhan Kadioğlu



Ahmet Altay



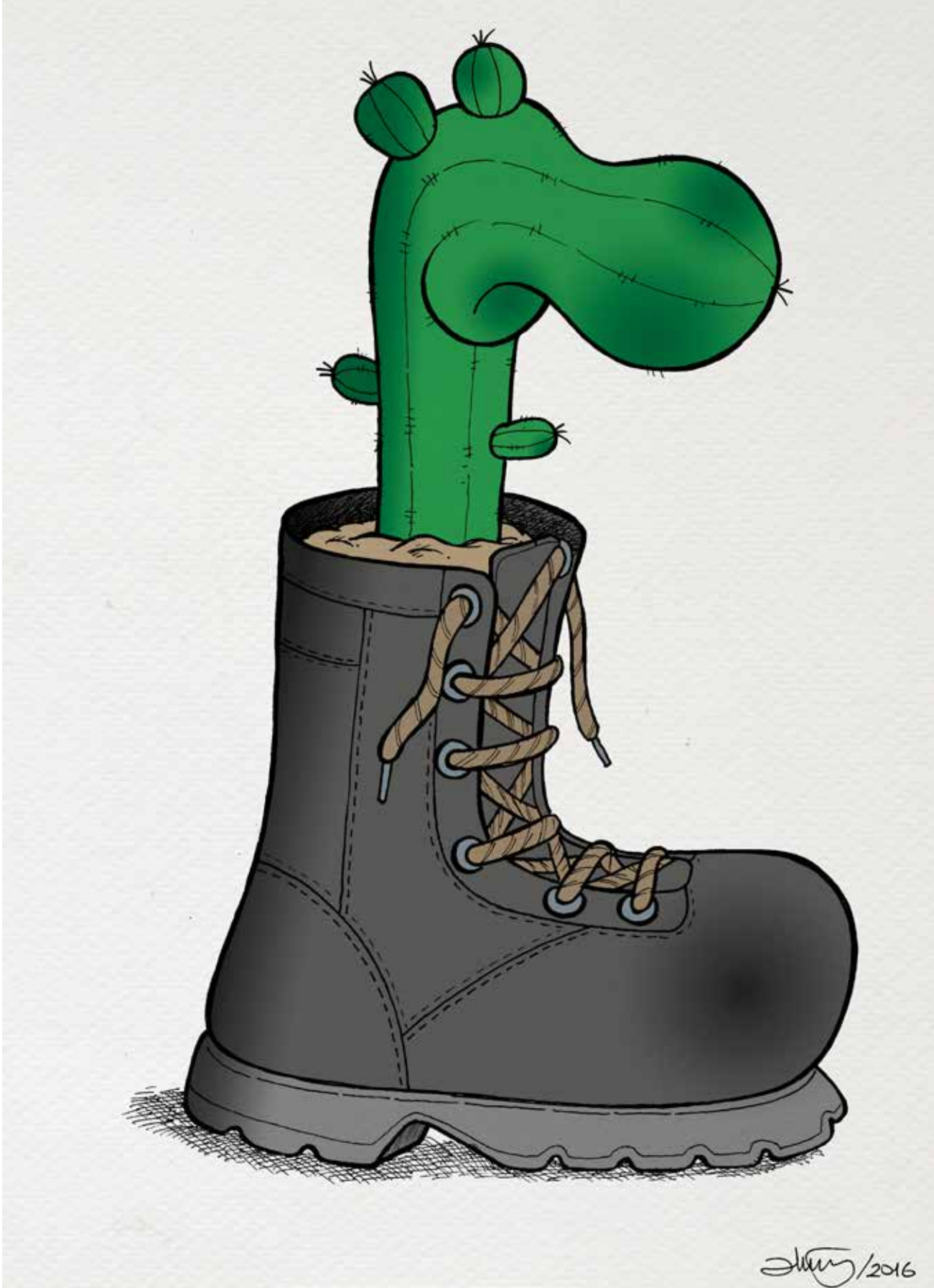
Ahmet Altay



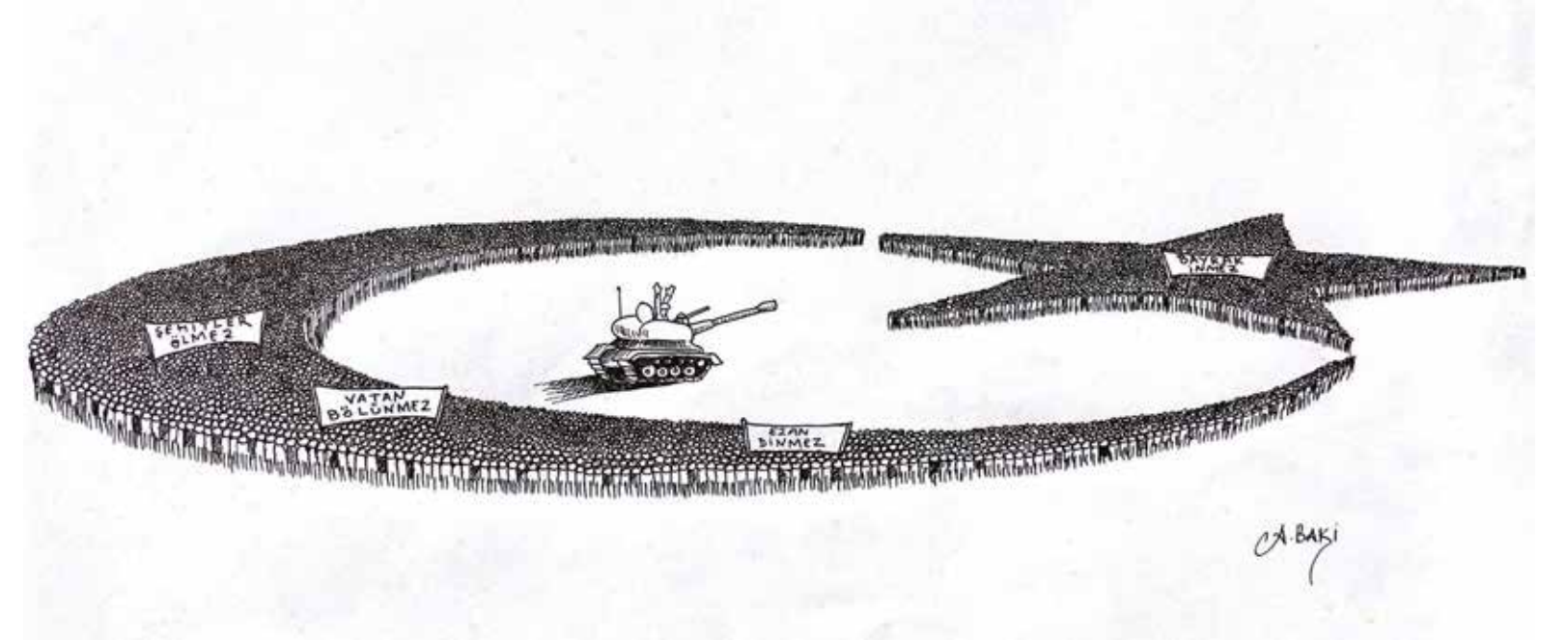
Ahmet Altay



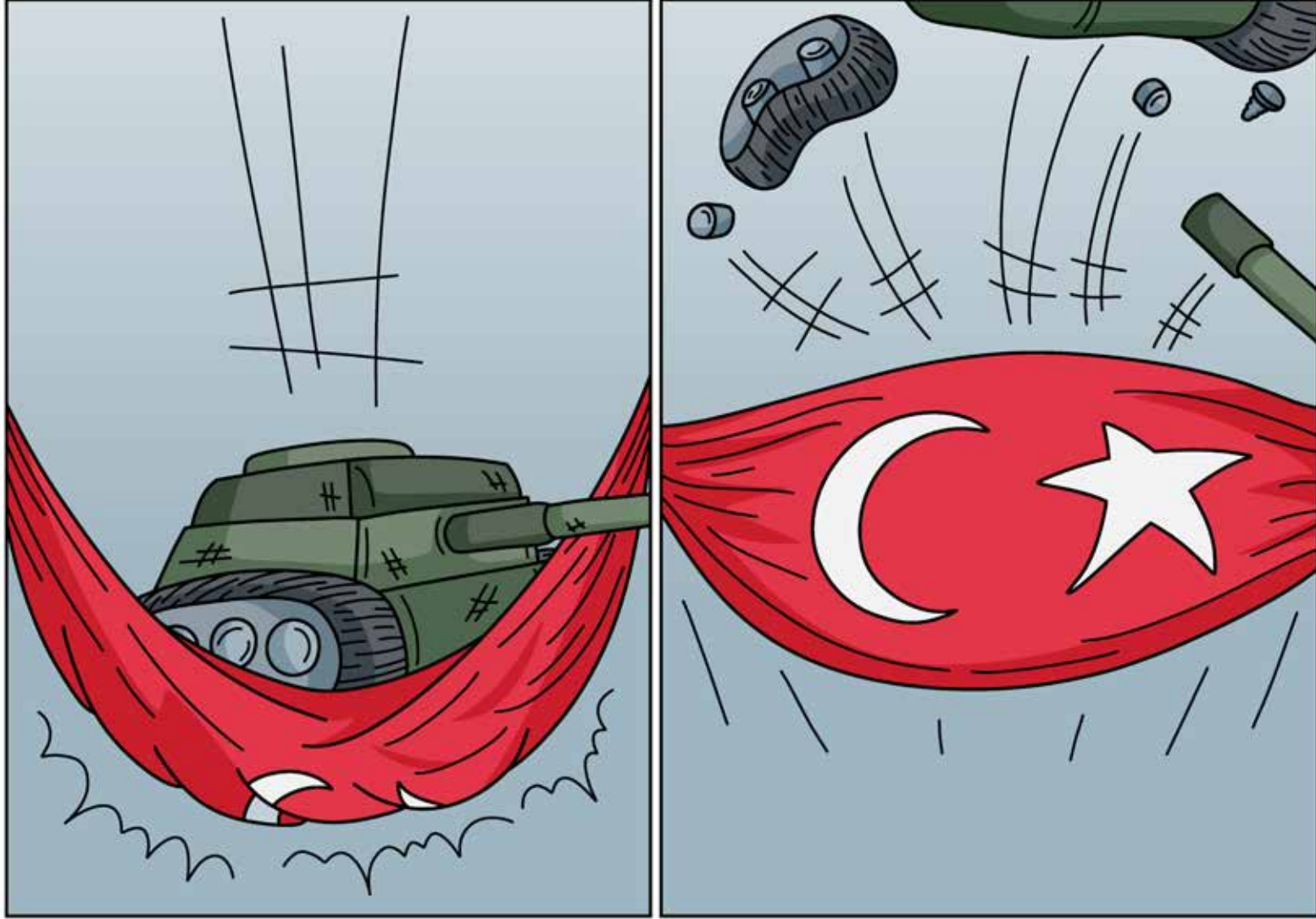
Ahmet Altay



Ahmet Altay



Abdülhakî Kömür



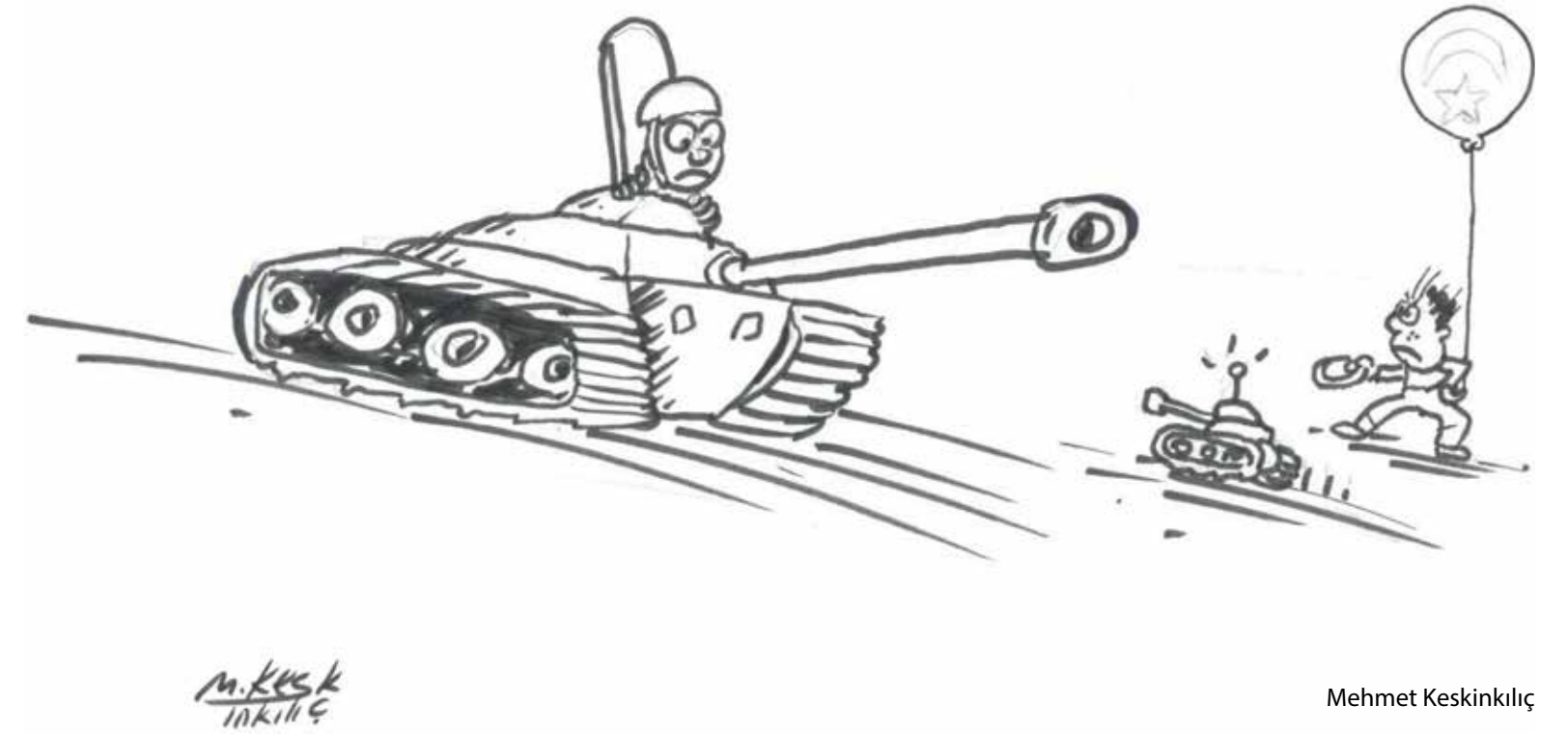
Hayati Soyören



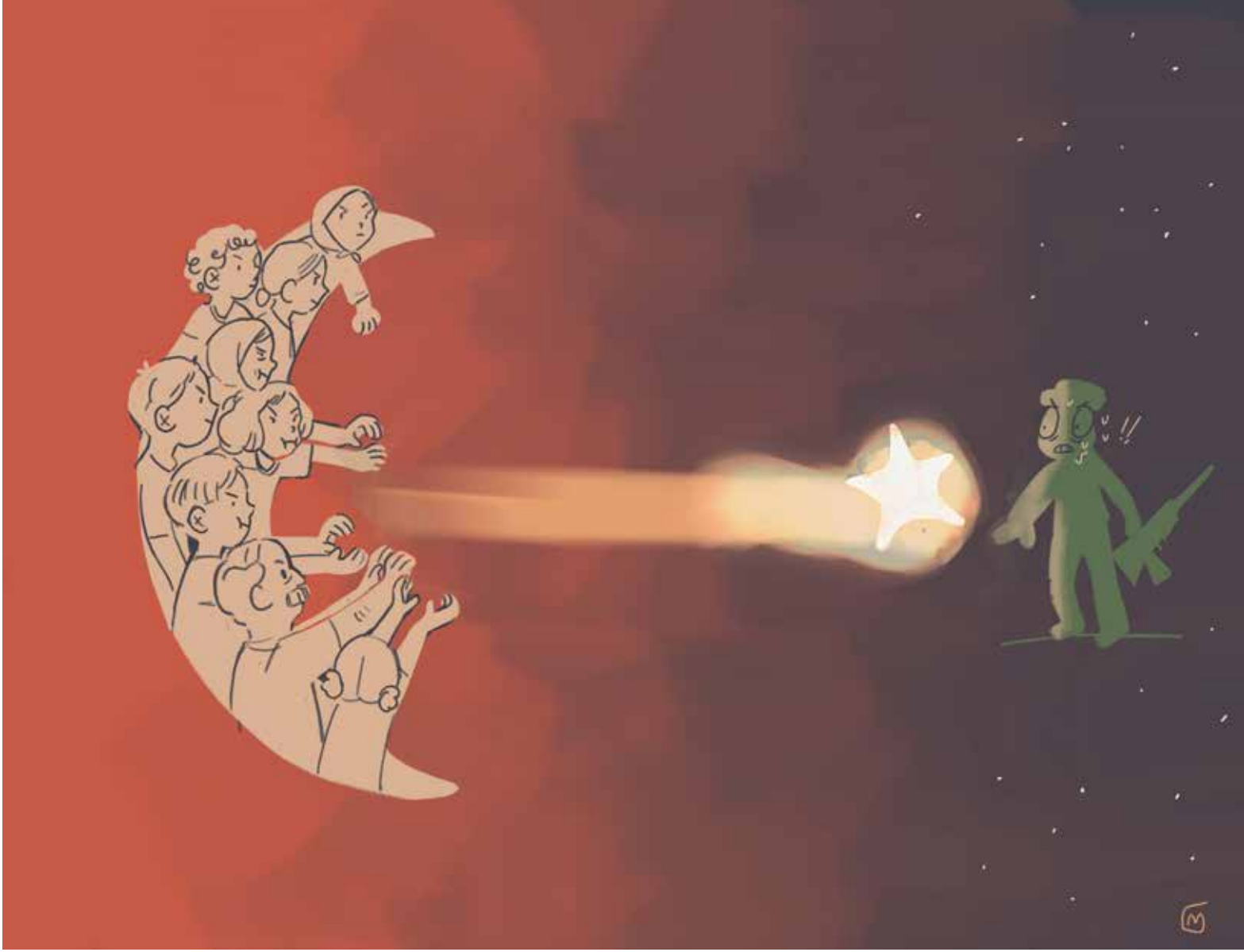
Kurtuluş Ayyıldız



Kurtuluş Ayyıldız



Mehmet Keskinliç



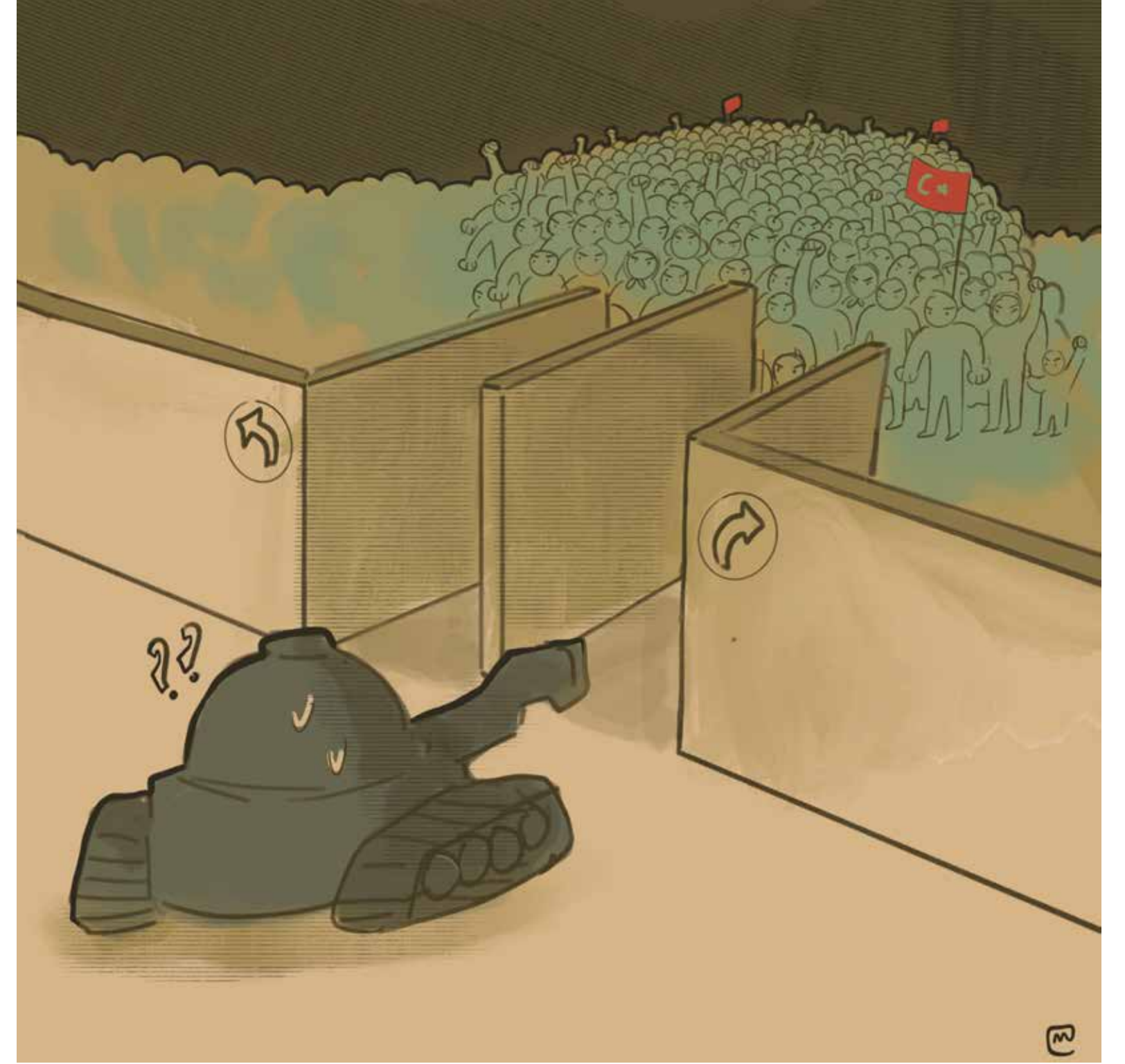
Melike Sümeyye Aysal



Melike Sümeyye Aysal



Melike Sümeyye Aysal



Melike Sümeyye Aysal



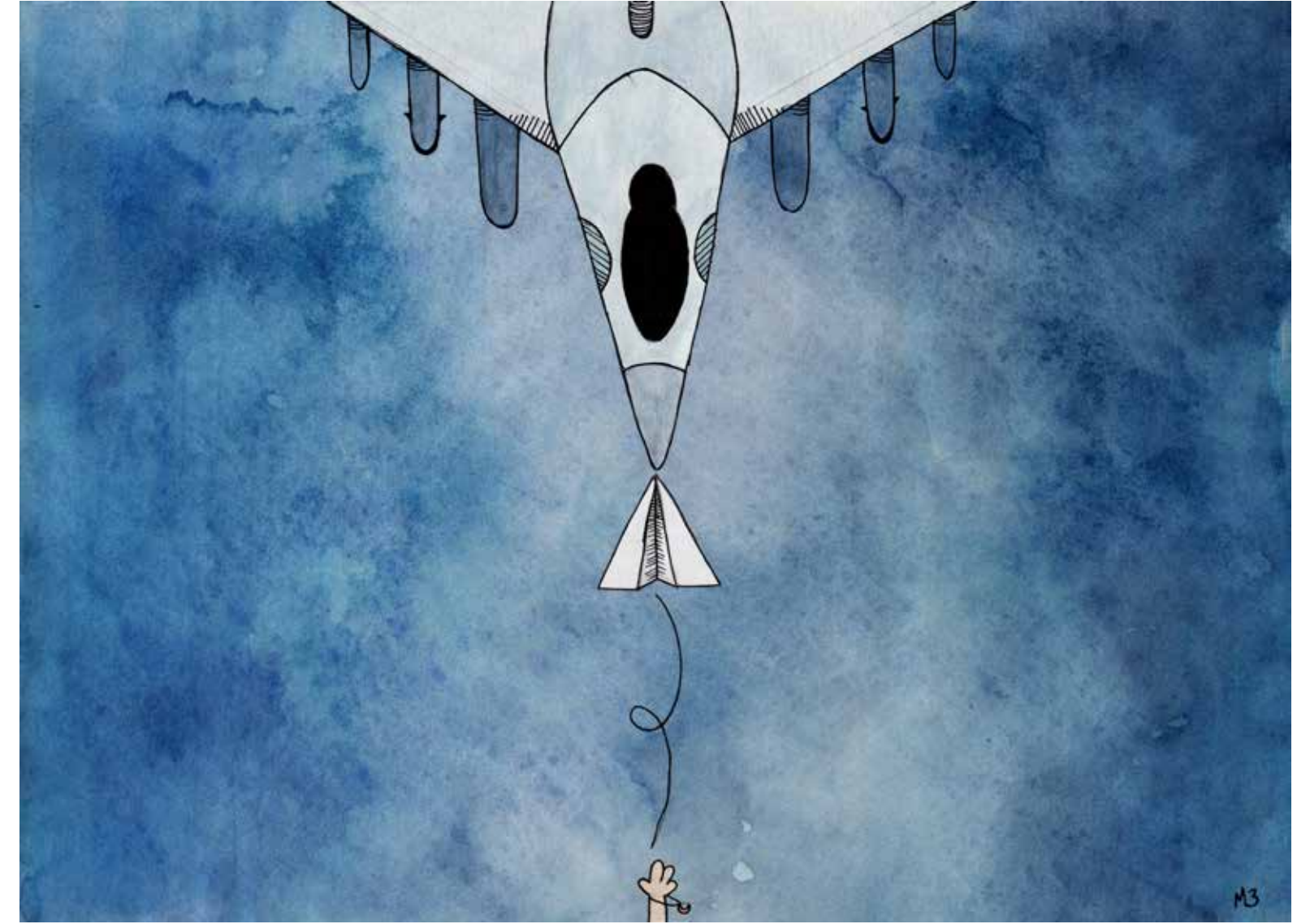
Halime Aydın



Halime Aydın



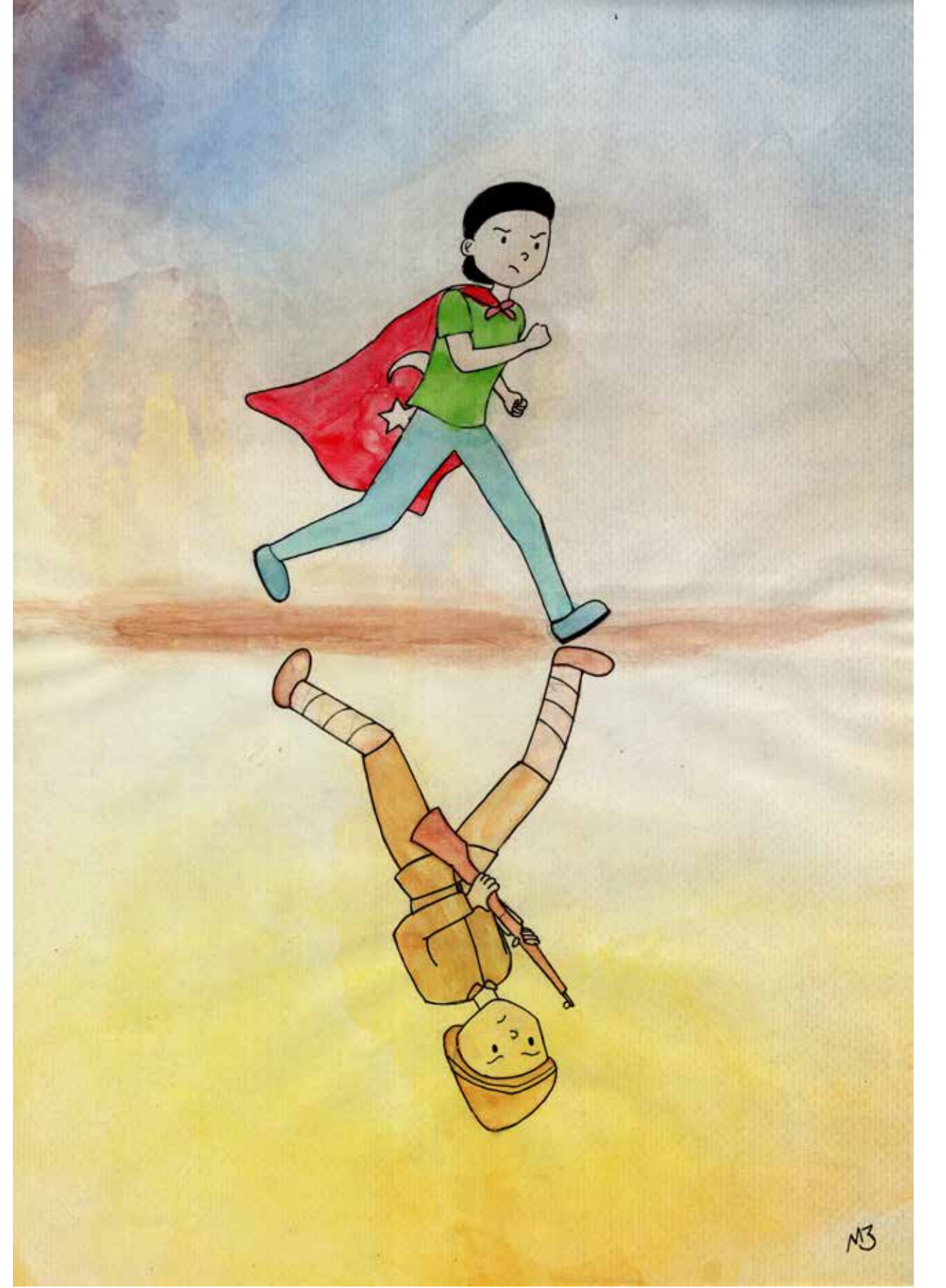
Halime Aydın



Meryem Sena Burhan



Meryem Sena Burhan



Halime Aydın



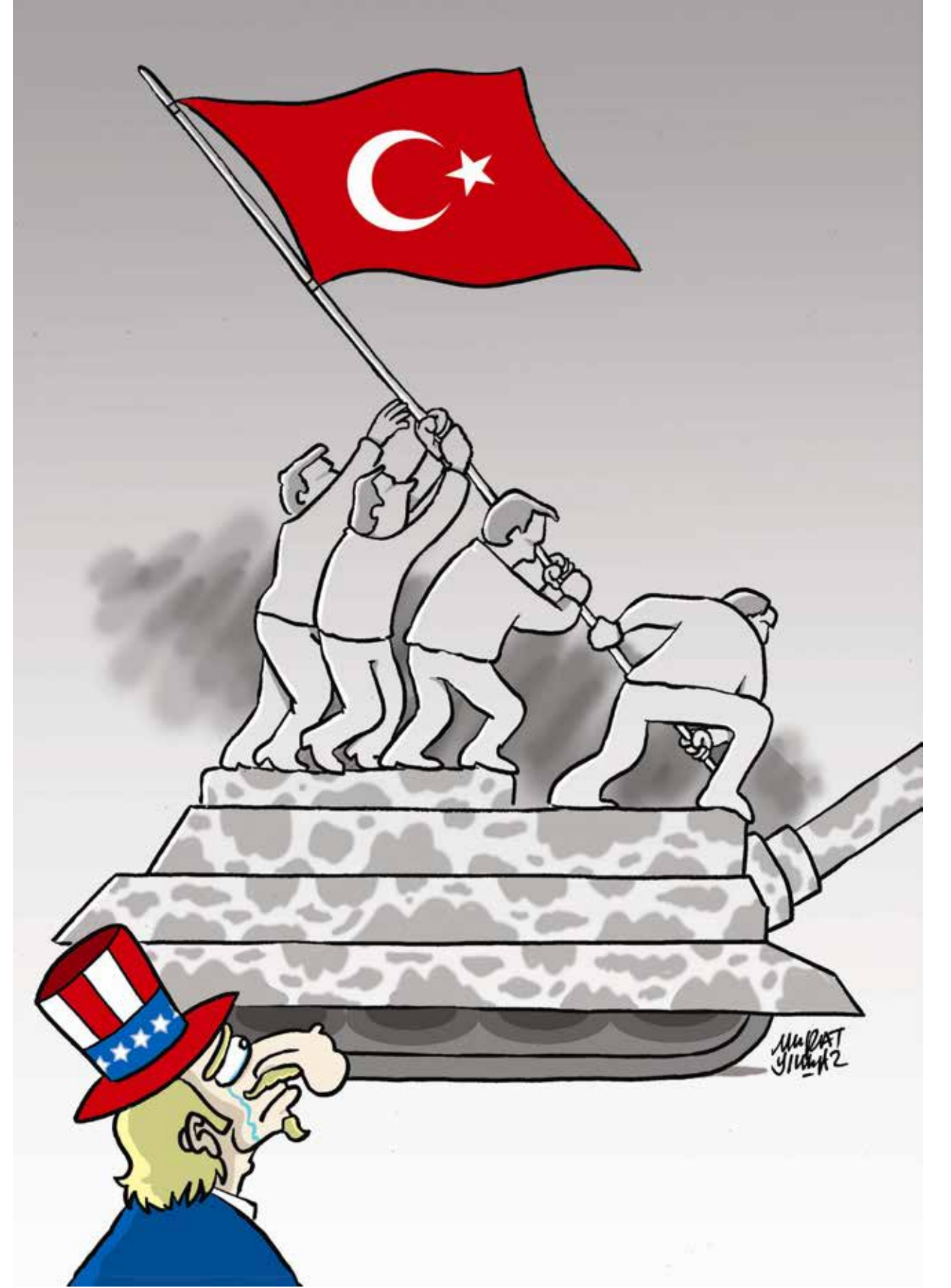
Gülsüm Neva Başpınar



Gülsüm Neva Başpınar



Gülsüm Neva Başpınar



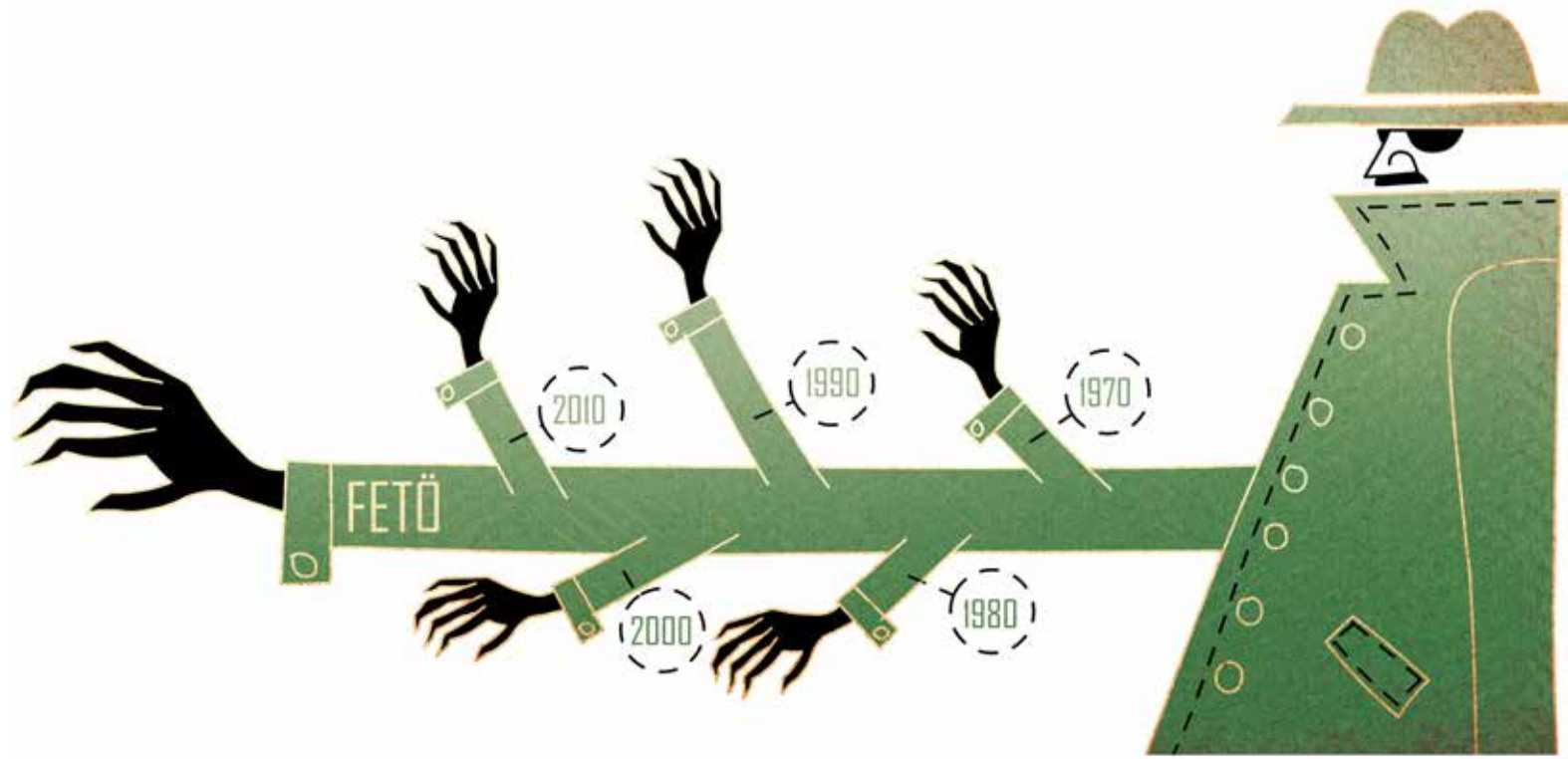
Murat Yılmaz



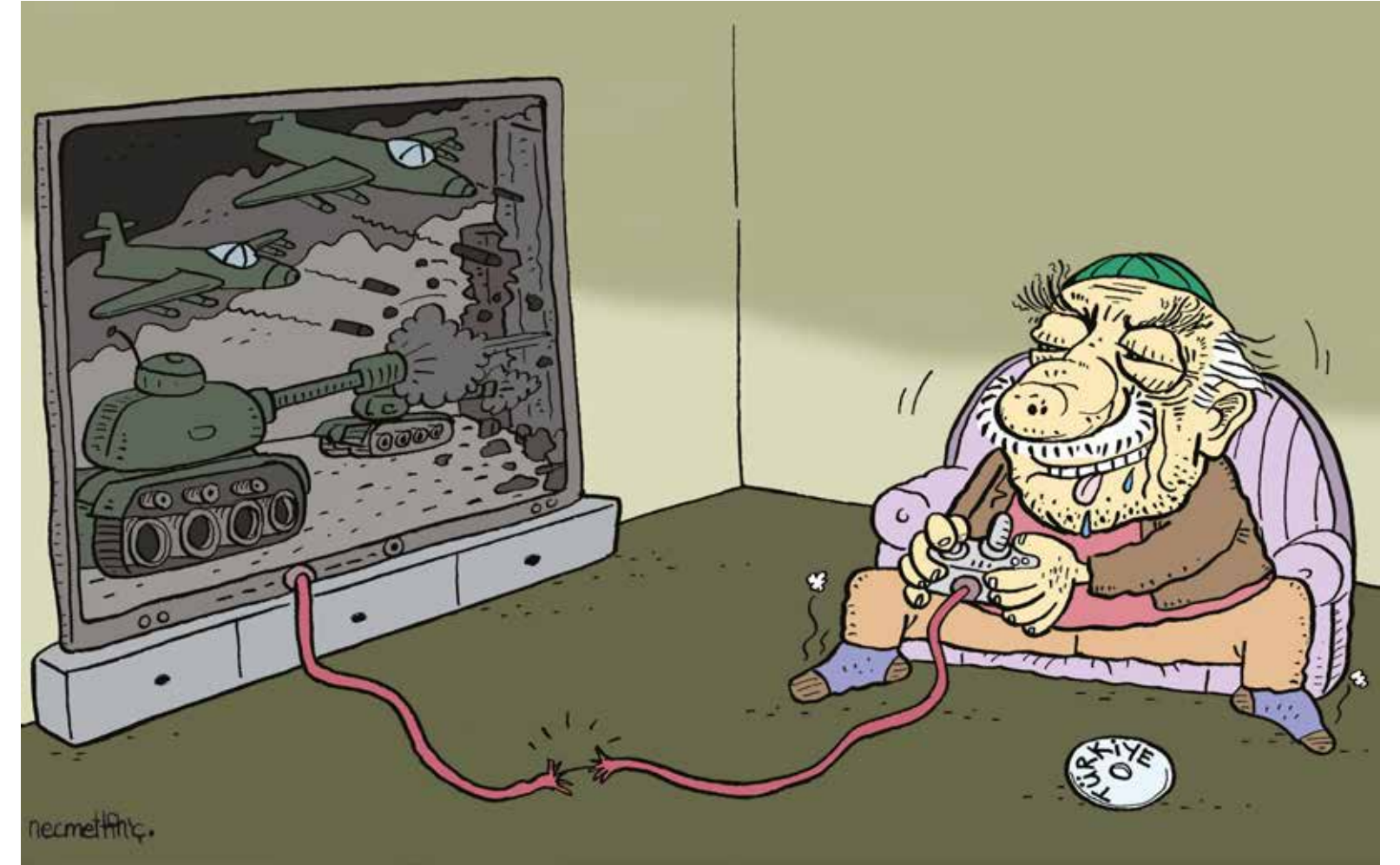
Murat Yılmaz



Necmettin Asma



Necmettin Asma



Necmettin Çanak



Necmettin Çanak



Necmettin Çanak



Şahin Güneş

...

Bir süre önce sosyal medyada **Gianluca Constantini** adında **İtalyan** bir **illustratöre** rastladım. Yurt dışına kaçarken yakalanan FETÖ'cü bir askerî okul öğrencisini, annesinin bağrına sığınmış hâlde resimlemiş. Konuyu **Nedim Şener**, köşesinde ayrıntılarıyla yazdı. Bir gencin mağdur edildiği mesajını veren bu çizimin yanı sıra FETÖ söylemlerini destekleyen çok sayıda resimleme bulunuyor Gianluca Constantini'nin sosyal medya paylaşımları arasında. Aklıma hemen **Carlos Latuff** isimli **Brezilyalı karikatürist** geldi. Bir ara neredeyse çizdiği her üç karikatürden birisi **Türkiye'yi** ve **Türk hükümetini** karalıyordu. Bu oran ilginç bir şekilde şimdi de **Gianluca Constantini'nin** resimlemelerinde geçerli. Bu iki sanatçının ortak özellikleri ise güya "aktivist" olmaları. Güya "çevreci", güya "insan hak ve özgürlükleri savunucusu" vs. Dünya geneli hakkındaki ürettikleri resimlemeler, üç aşağı beş yukarı dünyanın herhangi bir yerindeki bir sanatçının duyup görebileceği, haberdar olabileceği içeriklere sahipken Türkiye hakkında ürettikleri, kendilerine veri aktarılmadıkça yabancı bir aktivist olarak ulaşmaları mümkün olmayan içeriklere sahip. Bu da her iki sanatçının, ücreti verilerek olsun, fonlanarak olsun, **bu işi bir şekilde para karşılığında yaptıklarını** işaret etmektedir. "Bize ne?" deyip geçebiliriz. Ancak artık güncel tarih, internete yüklenen içeriklerden oluşmaya başladı. Bizler boş versek de bugün üretilen içerikler, yarın karşımıza **digital tarih argümanları** olarak çıkacak. Eğer bizler, içerik üretip digital tarih ekranlarına yüklemesek tarih, onların içeriklerinden oluşacak. Ben de kendi adıma **gavura anlatır gibi; FETÖ'nün ne olduğunu, 15 Temmuz'un ne olduğunu** resimleyip digital tarihin pixellerine ekledim.

Turan Dertli

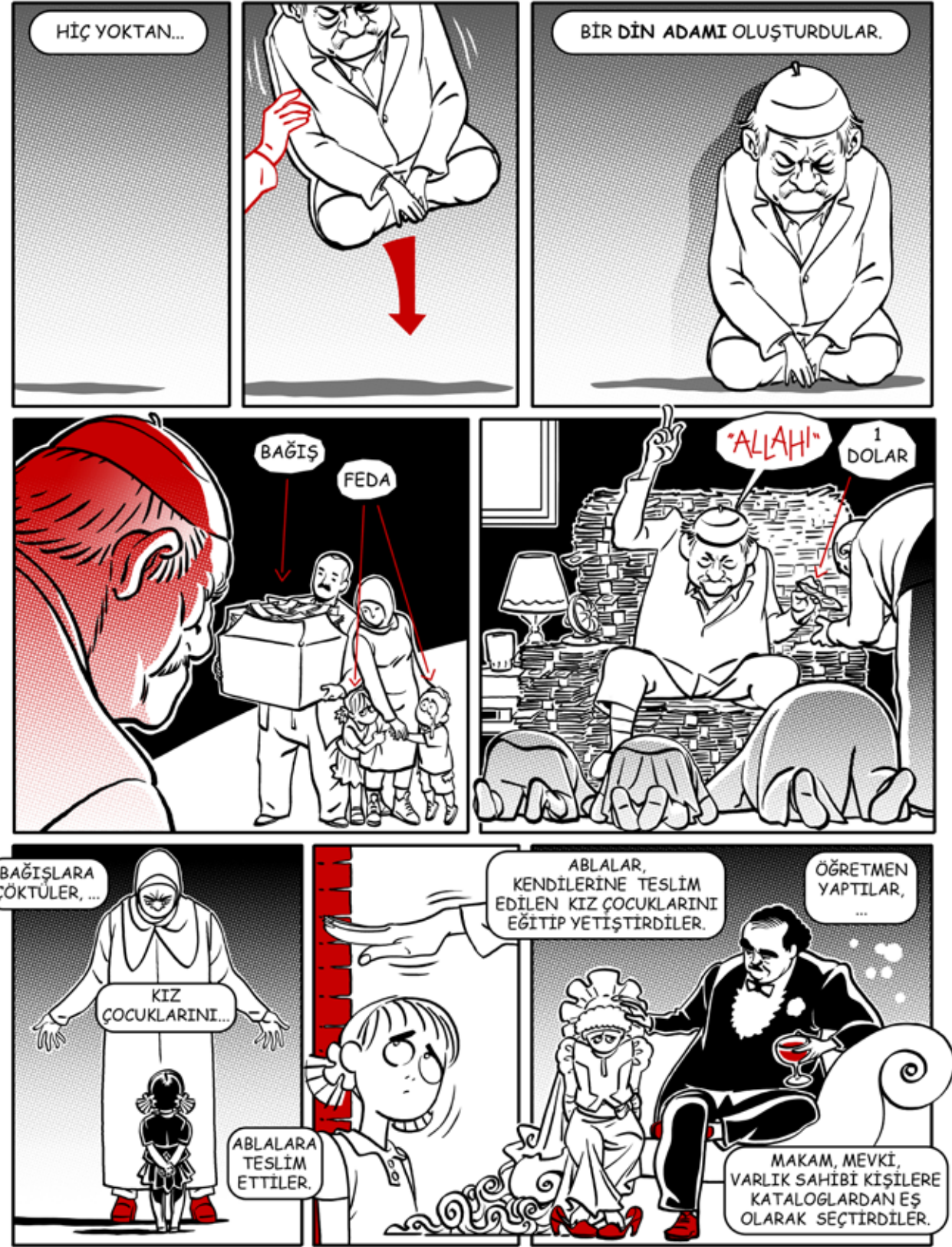
FETÖ NEDİR?

15 TEMMUZ

GAVURA ANLATIR GİBİ

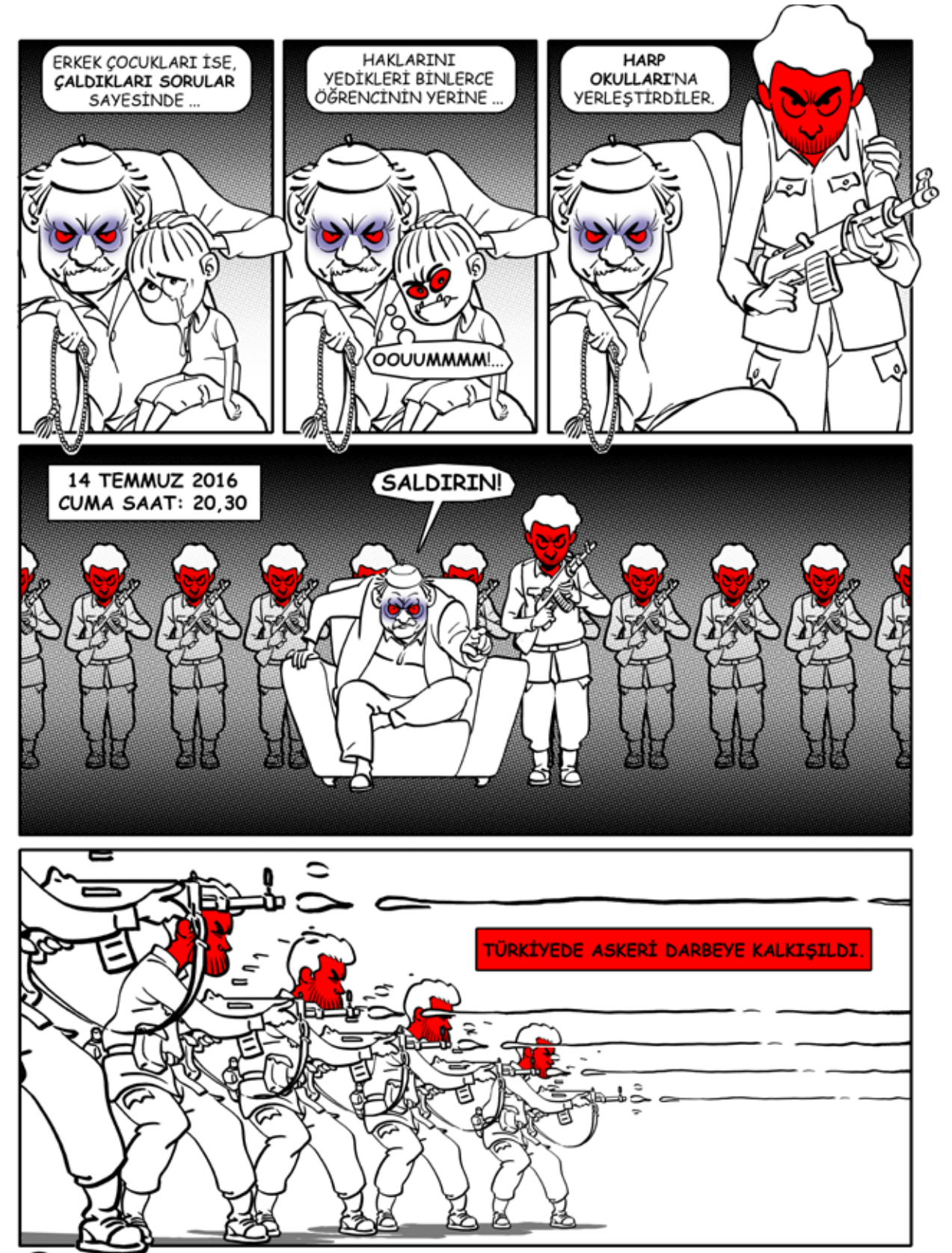
1

Turan Dertli



2

Turan Dertli



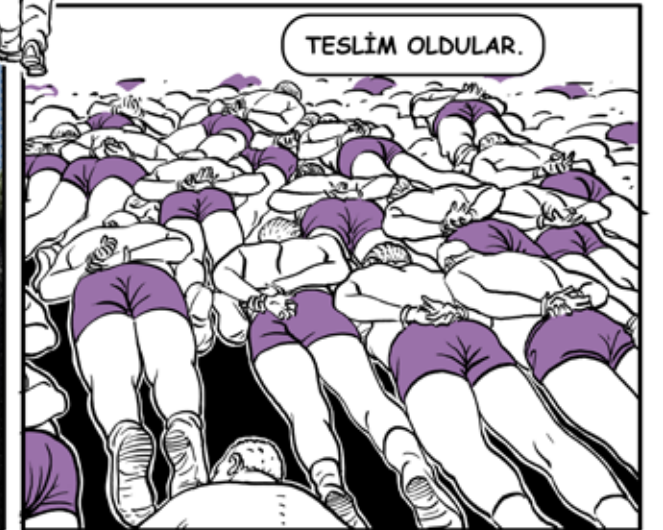
3

Turan Dertli



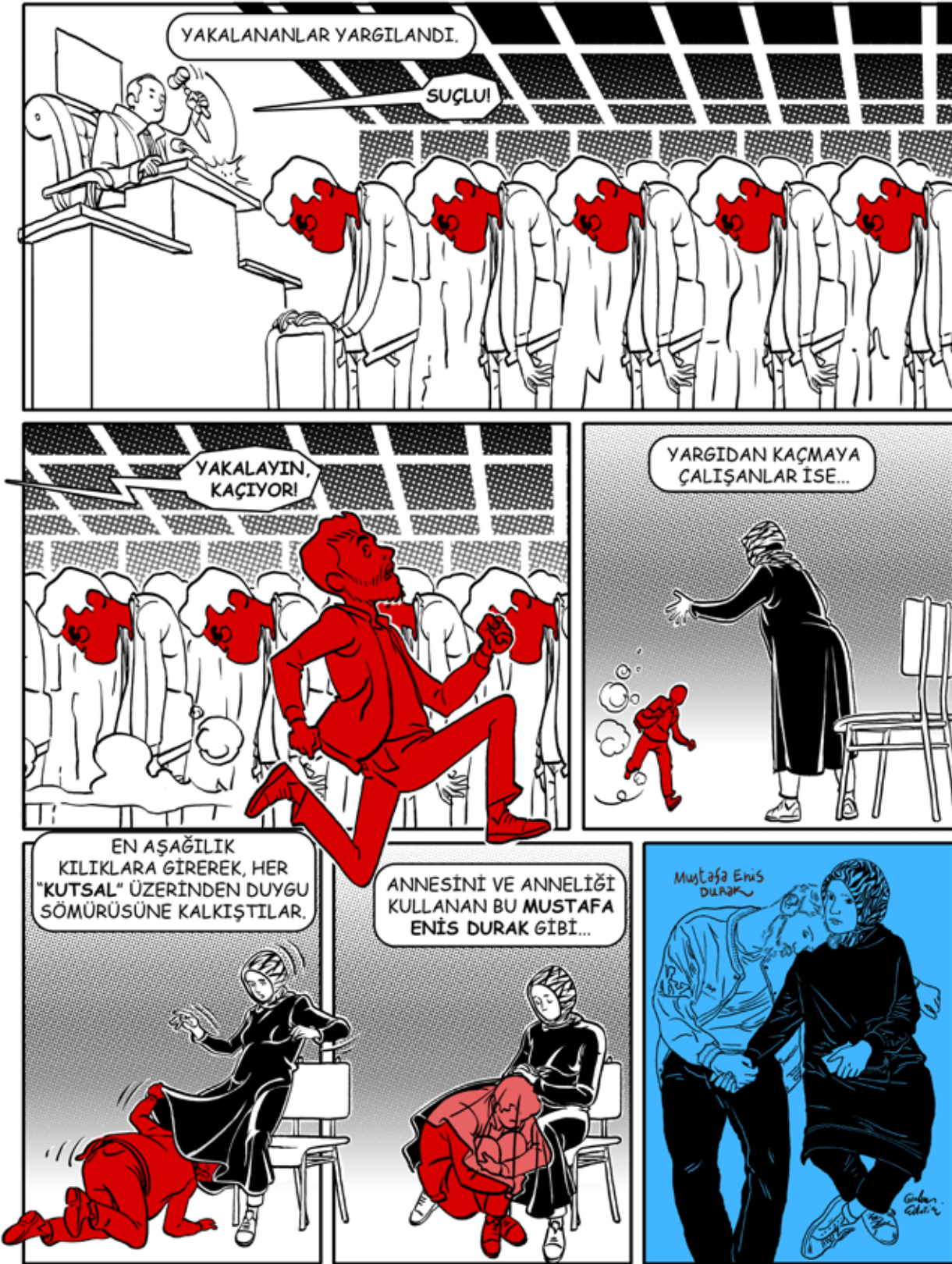
4

Turan Dertli



5

Turan Dertli



Turan Dertli



ISBN 978-605-7664-88-4



9 786057 664884